

پيام شهر از وضعیت سرانه مطالعه در قزوین گزارش می دهد:

ارتقای فرهنگ مطالعه از شعار تا واقعیت

پروین شهسواری

مردم نیز طالب کتاب و مطالعه هستند و به نوعی این موضوع تبدیل به فرهنگی شده که از ابتدای دوران مدرسه در کودکان نمود پیدا می کند.
در این میان آمارهای ارائه شده از میزان سرانه مطالعه در کشورها نشان دهنده میزان توجه و کتابخوان بودن ملتها نیز محسوب می شود.
در آخرین آمارگیری‌های انجام‌شده در سال ۲۰۲۰، مردم کشورهای هندوستان، تایلند، چین، فیلیپین، مصر، چک، سوئد، فرانسه، مجارستان و عربستان‌سعودی به‌واسطه ساعات مطالعه در لیست کتابخوان‌ترین کشورها قرار گرفتند.
همان‌طور که گفته شد کشور هندوستان در آمار اعلام‌شده بالاترین سرانه مطالعه را داشته است و به‌طور متوسط مردم این کشور ۱۰ساعت و ۴۲دقیقه در هفته مطالعه می کنند که این زمان تنها محدود به خواندن کتاب‌های چاپی نمی‌شود و همچنین

به گفته اکثر جامعه شناسان، اقوام و مللی که با مطالعه مانوس بوده و کتاب و کتابخوانی در میانشان رواج بیشتری داشته است، توانسته اند فرهنگی ماندگارتر و پویاتر از خود به جای بگذارند و میراث فرهنگی و گنجینه های معارف و دستاوردهای عالمان و فرهیختگان خود را به نسل های دیگر منتقل کنند.
در عصر حاضر اهمیت کتـاب و کتابخوانی به حدی زیاد است که تمامی کشورهای توسعه یافته این حوزه را در راس برنامه‌های فرهنگی خود قرار داده‌اند و اکنون در برخی از کشورها علاوه بر وجود سالن‌های مطالعه و کتابخانه‌های متعدد، کمتر مکان عمومی را می‌توان پیدا کرد که فاقد ایستگاه مطالعه باشد.

در کشورهای توسعه یافته علاوه بر وجود این بستر،

مطالعه افراد ۱۵ ساله و بیشتر در ماه به‌طور متوسط هشت ساعت و ۱۸ دقیقه برآورد شد که به عبارت دیگر ۱۶ دقیقه و ۳۶ ثانیه در روز بوده است.
از این مقدار ۶ ساعت و ۳۲ دقیقه سرانه مطالعه کتاب غیردرسی، یک ساعت و ۲۳ دقیقه سرانه مطالعه روزنامه و ۲۳ دقیقه سرانه مطالعه نشریات بوده است.
به هر حال میزان سرانه مطالعه کشور ما در مقایسه با کشورهای که در بالا ذکر شد بسیار پایین تر است. البته درین این آمار که مرکز آمار کشور اعلام کرده است، استان قزوین در رتبه سوم سرانه مطالعه قرار گرفته است و این نشان می‌دهد که استان قزوین وضعیت خوبی در بین سایر استانهای کشور دارد.

قزوین جایگاه سوم سرانه مطالعه در کشور را دارد
فاطمه محمدبیگی مدیرکل کتابخانه های عمومی استان قزوین در گفت‌وگو با «پيام شهر» با بیان آمار ارائه شده از سوی مرکز آمار ایران درخصوص سرانه مطالعه می گوید: سرانه مطالعه هر فرد باسواد ۱۵ ساله و بیشتر کشور در سال ۱۳۹۹ یک نوع مطالعه غیردرسی اعم از کتاب غیردرسی، روزنامه یا نشریه داشته‌اند.

وی ادامه می دهد: طبق آمار همچنین ۵۴/۵ درصد از افراد باسواد ۱۵ ساله و بیشتر، در یک سال قبل از آمارگیری، مطالعه کتاب غیر درسی اعم از چاپی یا الکترونیکی داشته‌اند و ۲۲/۴ درصد از افراد مذکور در ماه قبل از آمارگیری، روزنامه اعم از چاپی یا الکترونیکی مطالعه کرده‌اند.

به گفته محمدبیگی، همچنین از ۶ ساعت و ۳۲ دقیقه سرانه مطالعه کتاب غیردرسی در ماه، دو ساعت و ۳۲ دقیقه سرانه مطالعه قرآن و ادعیه و چهار ساعت سرانه مطالعه سایر کتب غیردرسی بوده است.
وی در خصوص وضعیت سرانه مطالعه در استان قزوین می گوید: استان‌های یزد با ۱۵ ساعت و ۱۶ دقیقه، قم با ۱۵ ساعت و ۱۲ دقیقه و قزوین با ۱۲ ساعت و ۵۸ دقیقه در ماه بیشترین میزان سرانه مطالعه در میان استانهای کشور را داشته اند.
محمد بیگی درادامه با اشاره به نتایج آمارگیری خاطرنشان می کند: اولویت مطالعه افراد به ترتیب مطالعه قرآن و ادعیه، رمان و داستان‌های کوتاه بزرگسالان، روانشناسی و تربیتی و موضوعات دینی (به‌جز ادعیه و قرآن) بوده است.

وی در پاسخ به این سوال که آیا این آمار از وضعیت سرانه مطالعه دراستان نشانه خوبی است می افزاید: شهر و استان قزوین مردمی اهل مطالعه دارد؛ چراکه این استان طالع پرور بوده و بزرگان زیادی را درخود پرورش داده است.

این مسئول ادامه می دهد: آمار ارایه شده برای استان قابل قبول و خوب است اما باید درخصوص ارتقای فرهنگ مطالعه تلاشهای بیشتری صورت گیرد.

وی با بیان اینکه استان قزوین دانشگاهی بوده و دانشجویان زیادی دارد می گوید: لازم است تا بحث مطالعه دراین استان پر رنگ تر باشد و این آمار در سالهای آتی افزایش یابد.

محمد بیگی در ادامه در پاسخ به این پرسش که آیا فضای مجازی می تواند میزان مطالعه مردم به کتاب را تحت الشعاع قرار دهد؟ می گوید: فضای مجازی و اطلاعات آن هیچ گاه جای کتاب را بر نخواهد کرد؛ بلکه در معرفی منابع می تواند تسهیل گر باشد.

وجود ۴۲ هزار عضو در کتابخانه های عمومی استان وی ادامه می دهد: فضای مجازی و مطالعه کتاب در کشار هم می تواند مفید باشد؛ چراکه ارتقای آگاهی و دانایی و بالندگی با مطالعه منابع صوتی و الکترونیکی نیزامکان پذیر است.

محمدبیگی در ادامه به تعداد اعضای کتابخانه های عمومی استان اشاره می کند ویم ی افزاید: درحال حاضر ۴۲ هزار نفر در ۳۷ باب کتابخانه نهادی و ۲۱ کتابخانه مشارکتی عضو هستند که این آمار ممکن است متغیر باشد.

مدیرکل کتابخانه های عمومی استان، به استفاده از ظرفیت‌های قانونی ماده ۱۷۲ به جهت توسعه کتابخانه‌ها اشاره می کند و می گویند: این اداره کل در راستای دسترسی سریع، آسان و عادلانه یکایک مردم استان به منابع اطلاعاتی و افزایش سرانه کتابخانه‌ای در تمامی مناطق استان، اقدام به پیگیری‌های گوناگون و استفاده از ظرفیت‌های قانونی موجود از جمله اجرای‌سازی ظرفیت قانونی ماده ۱۷۲ ویژه معافیت‌های مالیاتی در راستای خدمات اجتماعی و فرهنگی کرده است.

محمدبیگی با اشاره روند اجرای‌سازی ماده ۱۷۲خاطر نشان می کنند: با توجه به تاثیر حوزه صنعت و خاصه شرکت‌ها در رشد و توسعه فرهنگ، به دنبال استفاده از ظرفیت‌های قانونی حمایت شرکت‌ها و واحدهای تولیدی از کتابخانه‌ها؛ مطابق ظرفیت ماده ۱۷۲ قانون مالیات‌های مستقیم بودیم که در این ماده قانونی، امکان کسر از مالیات عملکرد آن دسته از مودبانی که مالیغی را به حساب‌های تعیین شده جهت تعمیر، تجهیز، احداث و تکمیل کتابخانه‌ها و سایر مراکز فرهنگی می کنند، مهیا شده است.

مدیرکل کتابخانه‌های عمومی استان قزوین به مجموعه اقدامات منجر به اجرای‌سازی این معافیت‌های مالیاتی اشاره و بیان می کند: در این راستا ضمن رازیتی‌های گسترده با مجموعه‌های مرتبط استانی مانند سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، سازمان امور مالیاتی و اداره دارایی، نتیجه مساعدت مجموعه‌های فوق به کلیه ادارات کتابخانه‌ها در شهرستان جهت پیگیری‌های لازم و تعامل با فرمانداری‌ها و روسای اداره مالیات ارسال شد که خوشبختانه در سه شهرستان بوئین زهرا، البرز و آبیـک این روند به اجرا رسیده است و اقدامات گسترده برای تداوم این روند انجام می شود.

ضرورت توجه شهرداری ها به پرداخت نیم درصد از درآمد به امور کتابخانه ها
وی درادامه درخصوص وضعیت پرداخت سهم نیم درصدی از درآمد شهرداری‌ها به کتابخانه های عمومی می گوید: در استان شهرداری‌های معلم کلاه به ۱۸ درصد، تاکستان با ۱۳ درصد، ارداق با ۱۲ درصد و خرم‌دشت با ۱۲ درصد بیشترین همکاری را دراین خصوص در ۶ ماهه نخست اسـال داشته اند.

به گفته محمد بیگی، نهاد کتابخانه‌ها یک نهاد عمومی غیردولتی است و برای اینکه بتواند خدمات خوبی به جامعه هدف ارائه کند نیازمند اعتبار و توجه ویژه است.

وی همچنین در بخش دیگری از سخنانش به تولید سلسله یادکست‌های کتابخانه های عمومی استان قزوین اشاره و تاکید می کند: تاکنون ۸ شماره از یادکست‌ها به منظور مرور و معرفی کتابها با هدف

ترویج فرهنگ کتاب و کتابخوانی منتشر شده و در اختیار علاقه مندان قرار گرفته است.

محمدبیگی همچنین در ادامه به پایین بودن سرانه فضای کتابخانه ای اشاره و خاطرنشان می کند: درحال حاضر به ازای هر ۱۰ هزار نفر باید یک باب کتابخانه وجود داشته باشد که این رقم در استان قزوین پایین است و دراین راستا هر نهاد و ارگانی که بتواند فضایی را در اختیار ما قرار دهد آماردگی داریم برای تجهیز آن اقدام کنیم.

وی تصریح می کند: ۲۱ منطقه فاقد کتابخانه در استان شناسایی شده است که جمعیت بالای دو هزار و ۵۰۰ نفر را دارا هستند و عمداً در محروم ترین نقاط استان قرار دارند.

به گفته محمدبیگی ضرورت دارد تا در این حوزه خبران همراهی و کمک کنند تا بتوانیم کتابخانه‌های سیار و ثابت را در این مناطق راه اندازی کنیم.
کتابخوانی نباید امری تجملاتی و تشریفاتی باشد محسن جلیلودن نویسنده و فعال حوزه کتاب نیز در گفتگو با «پيام شهر» با بیان اینکه در حوزه فرهنگ مطالعه و سرانه مطالعه نباید صحبتها رنگ و بوی شعاری بگیرد، اظهار می دارد: موضوع سرانه مطالعه و فرهنگ ترویج مطالعه در پیچ و خم‌های شعاری گم شده است.

وی درادامه سخنانش درخصوص استفاده از فضای مجازی و استفاده غیرهدفمند دراین حوزه می گویند: به هر حال وجود فضای مجازی و استفاده از شبکه‌های اجتماعی حقیقی است که نمی توان آن را انکار کرد و در بسیاری از موارد کمک حال مردم است؛ اما اینکه چه استفاده هایی از این فضا می شود، اهمیت دارد.

به گفته جلیلودن، فضای مجازی ایقاونوسی به عمق یک سانی متر است و عمقی که می‌تواند برای آگاهی و بیش به افراد بدهد بسیار کمتر از مطالعه یک کتاب است؛ اما در کنار مزایا و جذابیت‌هایی که دارد مورد استفاده بسیاری از افراد قرار می گیرد.

وی تاکید می کند: کتابی که منظم وهدفمند و با عمق در مورد یک موضوعی نوشته شده باشد می تواند بیشتر از حضور غیرهدفمند در شبکه‌های اجتماعی و فضای مجازی به مخاطب اطلاعات بدهد.

این فعال حوزه کتاب خاطرنشان می کند: برای بهتر شدن امور زندگی و کسب اطلاعات دقیق تر به مرجعی قابل اعتماد و مشخص که عمیق به موضوع پرداخته باشد نیاز است و استفاده غیرهوشمند از شبکه های مجازی عموماً ما را از هدف دور خواهد کرد.

جلیلودن تاکید می کند: باید در جامعه به سحتی حرکت کنیم که کتاب خواندن یک امر تشریفاتی و تجملاتی و صرفاً و پترینی نباشد؛ بلکه به عنوان یک امر کاربردی برای بهتر شدن امور زندگی مورد توجه قرار گیرد.

فرهنگ، پایه و اساس توسعه جوامع امروزی محسوب شده و از همین رو نهادهی کردن فرهنگ کتابخوانی و مطالعه، یکی از راهکارهای اصلی و مهم در رفع فقر فرهنگی و سایر آسیب‌های اجتماعی موجود در جامعه است؛ بنابراین لازم است تا دراین راستا دستگاه‌ها و نهادهای مرتبط برای ارتقای فرهنگ کتاب خوانی بیش از گذشته تلاش کنند.

گفت و گو

درحال حاضر بسیاری از مراکز علمی دنیا دست محققان ایرانی است. حیف است که ما در کشور قدر آن‌ها را نمی‌دانیم. بنده در سال۹۷عضو تیم زیست‌شناسی جمهوری اسلامی ایران بودم تا در مسابقات کشور اسپانیا و کشور کره‌جنوبی شرکت کنم؛ اما بسیاری از بی‌تدبیری‌ها و عدم حمایت‌ها و همین‌طور رشد بی‌سابقه ارز و یورویی که باید برای پذیرش طرح پرداخت می‌شد، باعث شد که نه تنها من از اعزام باز بمانم و نتوانم در مسابقات شرکت کنم، بلکه هزینه‌ای که به نهاد برگزار کننده پرداخت کرده بودم هم به من برگردانده نشد و متحمل ضررهم شدم.

● آیا در آموزش و پرورش به روش تحقیق وآموزش اصولی پژوهش به دانش آموزان اهمیت داده می شود؟

آموزش صحیح روش تحقیق و پژوهش در آموزش و پرورش به دانش آموزان صورت نمی گیرد و همین موضوع باعث می شود تا بیشتر از ۹۰ درصد پایان‌نامه‌ها جعلی، کپی شده و تکراری باشند و دانش‌جوها به جای انجام کار تحقیقاتی با پرداخت هزینه‌ای ناچیز پایان نامه را از کافی نت و یا بعضاً از بوفه دانشگاه تهیه می کنند. اگر این بحث از ابتدای دوران تحصیل به صورت جدی پیگیری شود، هیچ وقت شاهد چنین ماجراهایی نیستم که نتیجه‌اش بشود جامعه‌ای که تحصیل کرده هستند اما سواد کافی برای انجام کارهای تخصصی ندارند. وقتی از ابتدا هیچ آموزشی در زمینه روش تحقیق به دانش آموزان داده نشده، چه طور انتظار داریم دانشجو برای اخذ مدرک فارغ از تحصیـلش بتواند پایان نامه ارائه بدهد و از پایان نامه خود دفاع کند!؟

انتظار دارم برای از دست ندادن انگیزه و روحیه پرسشگری و تحقیقاتی دانش آموزان به این مقوله اهمیت داده شود و برای آن امتیازی قائل شوند تا دانش آموزان متوجه شوند وارد شدن به این عرصه ارزش دارد که آن‌ها بخوانند وقت و هزینه شخص خودشان را صرف کنند تا به موفقیت برسند.

● چه توصیه‌ای برای جوانان هم سن و سال خود داری؟

توصیه می کنم هیچ وقت از کارشان ناامید نشوند. درست است که موانع زیادی سر راهشان قرار دارد؛ اما آینده روشنی در انتظار آن‌هاست. کار تحقیقاتی کار مثبت و اثربخشی است. همچنین توصیه می کنم به خودشان جرأت شرکت در مسابقات بزرگ را بدهند و خودشان را بسنجند و از این سنجیدن هراسی نداشته باشند. همیشه روحیه پرسشگرانه داشته باشند و هیچ سوالی را بی پاسخ نگذارند ما ناچاریم همگام با توسعه علم جلو برویم و دردهای جامعه را درمان کنیم.

های بزرگ تر دانست. دراین مسیر حمایتهای خانواده و راهنماییهای اساتید بسیار تاثیر گذار بوده است.

● از عناوین پژوهش‌هایی که تا به امروز انجام داده‌اید، صحبت کنید.

یکی از پژوهش‌ها که بیش از سه سال زمان صرف آن شد، بررسی وضعیت تغییرات اکوسیستمی ناشی از احداث کارگاه‌های پرورش ماهیان قزل آلا و تاثیر آن بر کاهش جمعیت گونه‌های ماهیان بومی در رودخانه شاهرود استان قزوین؛ بود. خوشبختانه این پژوهش توانست رتبه اول کشوری را در جشنواره نوجوان خوارزمی سال ۱۳۹۶ و جوان خوارزمی در سال ۱۳۹۷ به دست آورد.

بررسی رابطه بین انتقادپذیری معلمان بر انتقادپذیری دانش آموزان درمقطع دوره دوم متوسطه شهر قزوین عنوان دیگر پژوهش بود که توسط بنده انجام شد و توانست در هجدهمین کنگره پرسش مهر ریاست جمهوری رتبه نخست را به دست آورد.

همچنین رابطه میزان اثربخشی باورهای دینی و اعتقادات مذهبی بر پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی و پرهیز از خشونت و پرخاشگری در نوجوانان عنوان دیگر پژوهشی بود که در جشنواره نوجوان سالم در سال ۱۳۹۶ رتبه اول را به دست آورد. بررسی اثربخشی آموزش سبک زندگی ایرانی - اسلامی بر سخت‌رویی، امید و خود کارآمدی در دانش آموزان متوسطه دوم شهر قزوین عنوان دیگر پژوهشی است که توسط بنده در جشنواره نوجوان سالم سال۱۳۹۷ موفق به اخذ رتبه نخست شد.

● حمایت مسئولان و دستگاه های مربوطه از حوزه پژوهش و پژوهشگران چگونه است؟

باید قبول کنیم که مسئولین ما به کارهای تحقیقاتی اهمیت چندانی نمی دهند و علی رغم تبلیغات گسترده در بحث پژوهش، توجهشان نهایتاً فقط درهفته پژوهش خلاصه می شود و آن هم فقط و فقط به صورت تشریفاتی و اگر در بقیه روزهای سال به آن‌ها مراجعه کنید کمتر رغبت دارند تا به حرف یک پژوهشگر علمی‌الخصوص که اگر دانش آموز هم باشد گوش کنند.

● چه مشکلاتی بر سر راه پژوهشگران وجود دارد؟

متأسفانه از بحث پژوهش فقط استفاده ابزاری و شعاری می‌شود.خصوصاً در بحث دانش آموزی؛[مقام معظم رهبری(مدظله العالی) در بیانیه گام دوم انقلاب روی بحث پژوهش و اهمیت و جایگاهش در مدارس تاکید کردند.

مواجه می‌شود به دنبال رسیدن به جواب سواالش باشد و سعی کند در این مسیر گام بردارد. البته باید این تلاش از راه و روش درست و صحیح علمی صورت گیرد تا نتیجه مطلوبی حاصل شود. من به عنوان یک دانش آموز خیلی سوالات و دغدغه‌ها داشتم و دارم که ذهنم را به خود مشغول کرده بود و متوجه شدم از طریق پژوهش و انجام کار تحقیقاتی می‌توانم برای سوال‌هایی که در ذهنم شکل گرفته پاسخ لازم را به دست آورم.

● موفقیت های کسب شده خود را حاصل چه می دانید؟

قطعا موفقیتها یک شنبه به دست نیامده است؛ چراکه کار روی یک موضوع تحقیقاتی ممکن است سالها طول بکشد؛ بنابراین باید پشتکار و امید داشت تا به اهداف رسید. نباید از شکست ترسید بلکه باید آن را مقدمه ای برای پیروزی

درگفت‌وگو با دانش آموز پژوهشگر قزوینی تاکید شد:

ضرورت آموزش روش تحقیق و پژوهش در مدارس

توسعه علمی، صنعتی و فرهنگی هر کشور بدون پرداختن به امر پژوهش با موفقیت چندانی همراه نخواهد بود، در واقع پژوهش موتور محرک پیشرفت و توسعه پایدار در هر کشور به شمار می آید؛ اگر پژوهشی نشود، دانش بشری افزایش نخواهد یافت و دچار سکون و رکود خواهد شد دراین گفت‌وگو به سراغ پژوهشگر جوانی از استان قزوین رفته ایم که همیشه سعی داشته به دنبال پاسخ سوال هایش برود ویا کارهای تحقیقاتی خود در سطح کشوری و بین المللی خوش درخشیده است.

سینا شعبانی جوان بیست ساله قزوینی پنج سال از بهترین روزهای زندگی اش را صرف مشغول هستم توانستم رتبه اول کشوری در جشنواره خوارزمی و رتبه اول کشوری کنگره پرسش مهر ریاست جمهوری را به دست آورم. همچنین موفق شدم در سال ۹۷ به عنوان پژوهشگر برتر استان قزوین و از طرف وزارت آموزش و پرورش دانش آموز برتر کشور انتخاب شوم. همچنین رتبه اول المپیاد زیست شناسی را در کارنامه کاری خود دارم.

● متولد چه سالی هستی؟ و از سوابق پژوهشی تان بگویی.

من در مهر ماه سال ۱۳۸۰ در قزوین متولد شدم و در علوم پزشکی و درحوزه تحقیقات مغز و اعصاب وعلوم روانشناختی در طول این مدت به پژوهش و تحقیق مشغول هستم توانستم رتبه اول کشوری در جشنواره خوارزمی و رتبه اول کشوری کنگره پرسش مهر ریاست جمهوری را به دست آورم. همچنین موفق شدم در سال ۹۷ به عنوان پژوهشگر برتر استان قزوین و از طرف وزارت آموزش و پرورش دانش آموز برتر کشور انتخاب شوم. همچنین رتبه اول المپیاد زیست شناسی را در کارنامه کاری خود دارم.

● چه انگیزه‌ای باعث شد تا به سراغ تحقیق و پژوهش بروید؟

به نظر من وظیفه هر دانش آموز یا به طور کلی هر انسانی است که وقتی با پرسشی